

Ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις “Πυρπόληση 1943 - Ημέρα Μνήμης 2015” στο Βελβεντό.

/ [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

του παπαδάσκαλου Κωνσταντίνου Ι. Κώστα

Ολοκληρώθηκαν (13-12-2015) στο Βελβεντό με επίκεντρο τον ιερό ναό του αγίου Διονυσίου (εν Ολύμπω) οι εορταστικές εκδηλώσεις “Πυρπόληση 1943 - Ημέρα Μνήμης 2015”. Η ημέρα ήταν ηλιόλουστη. Τα χρυσιζοντα δέντρα της πλατείας, τα πρόσωπα των ανθρώπων, ο λαμπρός χειμωνιάτικος ήλιος, η γλώσσα και η μουσική των τροπαρίων μια ενότητα προσευχής για τους αγαπημένους μας νεκρούς.

Οι εκδηλώσεις ξεκίνησαν την Παρασκευή το εσπέρας με Εσπερινό και Τρισάγιο και ολοκληρώθηκαν την Κυριακή με Θεία Λειτουργία, ιερό Μνημόσυνο, ανάγνωση του ιστορικού της ημέρας και ποιήματος (Γιάννη Παπαγόρα), κατάθεση στεφάνων στο Μνημείο της πλατείας αγίου Διονυσίου από τις αρχές (Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και Δήμο Σερβίων-Βελβεντού) και την τ. εθνική αντίσταση (Γιάννης Στεργιόπουλος), σιγή ενός λεπτού, ψαλμώδηση του Εθνικού μας Ύμνου και δεξίωση όλων στο αρχονταρίκι του ιερού ναού.

Έψαλαν ο Γιάννης Τζινίκος, ο Γιώργος Καραγιάννης, η Δήμητρα Κίτση, ο Γιάννης

Παπαγόρας, ο Γιώργος Στεργιόπουλος.

Την ανάγνωση του ιστορικού έκαναν οι μαθήτριες του Λυκείου Βελβεντού Ροδούλα Καρδάκου και Μαρία Ματοπούλου (Γ' Λυκείου) και Βασιλική Μινάη (Α' Λυκείου).

Το εκκλησίασμα άκουσε με πολύ συγκίνηση και άκρα ησυχία την ανάγνωση του ιστορικού από τις μαθήτριες. Οι παλιοί θυμούνται, οι νέοι μαθαίνουν.

Παρέστησαν στην εκδήλωση οι αυτοδιοικητικοί: Από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ο αντιπρόεδρος του Π.Σ. Γιάννης Σόκουτης. Από το Δήμο Σερβίων-Βελβεντού ο πρόεδρος του Δ.Σ. Ζήνων Παπαδημητρίου, ο αντιδήμαρχος Νίκος Τέτος και ο δημοτικός σύμβουλος Μιλτιάδης Ζορμπάς. Από την τ. Κοινότητα Αγίας Κυριακής ο πρόεδρος Δημοσθένης Κακούλης.

Από το εκκλησιαστικό συμβούλιο του ι. ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Βελβεντού ο εκκ. επίτροπος Μιχάλης Κουρنيώτης, από το δημοτικό σχολείο ο υποδιευθυντής Λάμπρος Κουτσιούκης και οι δασκάλες Άννα Γεωργάκη, Μαρία Στεφάνου, Κατερίνα Βάρνη, από την ΠΟΑΕΑ (πανελλήνια οργάνωση αγωνιστών εθνικής αντίστασης) ο Δημήτρης Ζιούζιος, από το μορφωτικό σύλλογο Παλαιογρατσάνου ο πρόεδρος Γιάννης Μυλωνάς και ο Δήμος Στεφανόπουλος, από το ΔΣ του ΚΑΠΗ Βελβεντού η Θεοδώρα Κακούλη και ο Λάκης Κουρنيώτης.

Ολόκληρο το ιστορικό της ημέρας, όπως το διάβασαν οι μαθήτριες, έχει ως εξής: Στο βιβλίο της Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού για την αντίσταση που πρόβαλαν οι Έλληνες στους κατακτητές (το 1941 και εξής) διαβάζουμε: "Οι πράξεις αντίστασης προκάλεσαν τα αντίποινα των κατακτητών. Η τρομοκρατία, το κάψιμο ολόκληρων χωριών όπως τα Καλάβρυτα, το Δίστομο, το Μεσόβουνο, οι Πύργοι και η Κάνδανος καθώς και οι μαζικές εκτελέσεις υπήρξαν το βαρύ τίμημα της ελευθερίας". (Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου, ΣΤ' Δημοτικού, Πέμπτη Ενότητα, Κεφάλαιο 9, σελ. 213, έκδοση 2012)

Στη φράση: "το κάψιμο ολόκληρων χωριών όπως τα Καλάβρυτα, το Δίστομο, το Μεσόβουνο, οι Πύργοι και η Κάνδανος, οι συγγραφείς του σχολικού βιβλίου θα μπορούσαν να προσθέσουν και τη φράση: "όπως το Παλαιογράτσανο, το Καταφύγι και η Αγία Κυριακή". Και να γιατί.

Το Δεκέμβριο του 1943 (από τη 12η Δεκεμβρίου και εξής) τα γερμανικά (ναζιστικά) στρατεύματα Κατοχής μπήκαν (όπως και στη χώρα μας) απρόσκλητα στα τρία ορεινά χωριά των Πιερίων, Παλαιογράτσανο, Καταφύγι και Αγία Κυριακή (προφανώς στο πλαίσιο των "αντιποίνων") και έσπειραν τον όλεθρο και το θάνατο.

Έκαψαν εκκλησιές, σχολεία, σπίτια και ποιμνιοστάσια. Πυροβόλησαν και σκότωσαν

εν ψυχρώ και εξ επαφής άοπλους ανθρώπους, που δεν είχαν καμιά σχέση με τις επιχειρήσεις των ανταρτών: γιαγιάδες ανήμπορες στα κρεβάτια, γυναίκες πάνω στη σκάφη την ώρα που ζύμωναν το ψωμί για την οικογένειά τους. Έκαψαν πρόβατα. Κρέμασαν νέους. Έκαψαν ζωντανή γυναίκα, αφού την περιτύλιξαν με άχυρο. Ξεκοίλιασαν με τις ξιφολόγχες βοσκό.

13 άνθρωποι στο Παλαιογράτσανο, 22 στο Καταφύγι και 7 στην Αγία Κυριακή (Σκούλιαρη), συνολικά 42, άοπλοι και αθώοι, έχασαν τη ζωή τους έτσι στα ξαφνικά, χωρίς να μάθουν ποτέ το "γιατί".

Στο κάψιμο του Παλαιογρατσάνου υπήρξαν 13 θύματα:

Ο Νικόλαος Νικόπουλος, κάηκε ζωντανός μέσα στο σπίτι του.

Η Ασιμήνα Στεφάνου, κάηκε ζωντανή μέσα στο σπίτι της.

Ο Γεώργιος Γεργούλας, κάηκε ζωντανός μέσα στο σπίτι του.

Ο Κωνσταντίνος Ζέρβας. Τον πυροβόλησαν στο δρόμο.

Ο Δημήτριος Χριστοδούλου. Τον πυροβόλησαν στο δρόμο.

Η Αικατερίνη Ρήγα. Την πυροβόλησαν στο δρόμο.

Η Μαρία Ματοπούλου. Την πυροβόλησαν στο δρόμο.

Ο Δημήτριος Στεφάνου. Τον εκτέλεσαν στη θέση του παιδιού του. Οι Γερμανοί είχαν συλλάβει το γιο του. Τον πήγαν για εκτέλεση. Ο πατέρας παρακάλεσε να αντικαταστήσει το παιδί του. Συμφώνησαν. Ελευθέρωσαν το γιο. Εκτέλεσαν τον πατέρα..

Ο Λάμπρος Κουτσιούκης. Τον εκτέλεσαν κοντά στο Ρύμνιο.

Η Ελένη Στεργιοπούλου. Την εκτέλεσαν κοντά στο Ρύμνιο.

Η Ελένη Ματοπούλου. Την εκτέλεσαν στα Κάτω Αλώνια.

Ο Ιωάννης Ματόπουλος. Του κάψανε μαντρί και πρόβατα. Του βοσκού, του ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι. Έπεσε κάτω και πέθανε ακαριαία.

Η Μαρία Γ. Μυλωνά, βρέφος 40 ημερών. Ξεπάγιασε από το κρύο μέσα στα χιόνια και τους πάγους. Πέθανε στο ξωκλήσι του Αη-Γιάννη.

Τα στοιχεία που αφορούν στην πυρπόληση του Παλαιογρατσάνου δόθηκαν (το 1985) στον π. Κωνσταντίνο Ι. Κώστα από τους αυτόπτες μάρτυρες των γεγονότων: Δημήτριο Φικιάρη, Θωμά Στεργιόπουλο, Παύλο Παπανώτα, Γεώργιο Ράπτη, Παναγιώτη και Βασιλική Παπαγόρα, Νικόλαο Στεργιόπουλο και Γιάννη Στεργιόπουλο. Και από τον Στέφανο Γ. Μυλωνά-το 2001.

Στο κάψιμο του Καταφυγίου τα θύματα ήταν 22:

Ο Ιωάννης Τάτσης, ετών 22. Τον "γάζωσαν" στο καρπούλι που φύλαγε.

Ο Παύλος Μιρλιαούντας. Τον κρέμασαν στην πλατεία και μετά τον έκαψαν.

Ο Ιωάννης Τζιόκας. Τον πυροβόλησαν μέσα στο σπίτι του.

Η Μαρία Παπλιόρη, γιαγιά κατάκοιτη στο κρεβάτι. Την πυροβόλησαν στο κεφάλι εξ

επαφής.

Η Αγνή Γκάτζιου. Την πυροβόλησαν.

Ο Δημήτριος Βλαχοδήμος. Τον πυροβόλησαν.

Η Αικτατερίνη Φίτσιου. Την πυροβόλησαν στο δρόμο.

Η Αικατερίνη Γκουτζιάνα. Την πυροβόλησαν.

Ο Αριστείδης Τσιουπλής. Τον πυροβόλησαν.

Η Ευθαλία Ζουζό. Την έκαψαν ζωντανή, αφού την τύλιξαν με άχυρα.

Η Αικατερίνη Ζουζό. Την πυροβόλησαν.

Ο Γρηγόριος Τσιτσιάνης. Τον πυροβόλησαν.

Ο Ευάγγελος Καράς. Τον πυροβόλησαν.

Ο Αστέριος Βαρβαρέζος. Τον πυροβόλησαν.

Η Αικατερίνη Βαρβαρέζου. Την πυροβόλησαν.

Ο Αστέριος Τσιάτσιος. Τον πυροβόλησαν.

Η Αικατερίνη Ψαροδήμου. Την πυροβόλησαν.

Η Ευγενία Ζαραμπούκα. Την πυροβόλησαν.

Ο Δημήτριος Γκουτζιομπίνης. Τον πυροβόλησαν.

Η Γιάννω Καραλέκα. Την πυροβόλησαν.

Η Ευφροσύνη Δανιήλ. Την πυροβόλησαν.

Ο Ευάγγελος Τσιώτσιος. Τον πυροβόλησαν.

Τα στοιχεία που αφορούν στην πυροβόληση του Καταφυγίου κατέγραψε ο π. Κωνσταντίνος Ι. Κώστας (το 1986) συνομιλώντας με τους αυτόπτες των γεγονότων, το Νικόλαο Ι. Τζινίκο, τη Μαριάνθη Καρασίμου, την Ερμιόνη Τσακνάκη και την Ευθαλία Λιάλιου.

Στο κάψιμο της Αγίας Κυριακής τα θύματα ήταν 7.

Η Μαρία Ρήγα. Την πυροβόλησαν ενώ κουβαλούσε ψωμιά.

Ο Δημήτριος Γκαρμπούνης του Θωμά, τον πυροβόλησαν.

Ο Θωμάς Γκαρμπούνης, πατέρας του Δημητρίου. Τον πυροβόλησαν.

Ο Γεώργιος Μίχος. Τον πυροβόλησαν.

Ο Ευθύμιος Σεραφείμ. Τον πυροβόλησαν.

Η Δέσποινα Σεραφείμ, γυναίκα του Ευθύμιου. Την πυροβόλησαν πάνω στη σκάφη την ώρα που ζύμωνε.

Ο Απόστολος Ανδρεόπουλος. Τον πυροβόλησαν έξω από το χωριό.

Τα ιστορικά στοιχεία για την πυρπόληση της Σκούλιαρης δόθηκαν (το 1986) στον π. Κωνσταντίνο Ι. Κώστα από αυτόπτες των γεγονότων, τη Δέσποινα Στεργιοπούλου, τη Μαρία Λ. Καρανάτσιου, την Περιστέρα Τέτου, την Ελένη Στεργιοπούλου, τον Αντώνιο και Βάια Τσέγκο, τη Βάια Σταμάτη, τη Βασιλική Νατσιούλα, τον Αθανάσιο Ζουζό και τη Χρυσάνθη Σγούρου.

Εκτελέσεις από τα στρατεύματα Κατοχής έγιναν και στο Βελβεντό:

Ο Δημήτριος Μπαχτσές του Νικολάου, ετών 44, εκτελέστηκε από τους κατακτητές. (Η πληροφορία της Γαλάτειας Μπαχτσέ).

Ο Γεώργιος Μπαλάνης, και ο Μάρκος Σαμαράς, εκτελέστηκαν στο πίσω προαύλιο του Δημοτικού Σχολείου Βελβεντού.

Ο Ζήνων Τζατζάρης, ο Αντώνιος Καραδήμος, ο Ελευθέριος Μαργαρίτης, ο Γεώργιος Κακούλης, και ο Χριστόδουλος Μαρκάλας, εκτελέστηκαν στην παλιά Γέφυρα του Αλιάκμονα στη Νεράιδα.

Ο Γεώργιος Χατζηγιάννου ή Μπαχασιώτας, εκτελέστηκε από τους κατακτητές.

Ο Περικλής και ο Ευθύμιος Λάπας πατέρας και γιος, εκτελέστηκαν στην περιοχή Προύτσιαβο.

Ο Ζορμπάς. Το μικρό του όνομα δεν μας δόθηκε.

Δύο αδερφοί Μπουντιό. Εκτελέστηκαν σε ύψωμα κοντά στην εκκλησία Παναγία της Κοζάνης.

Ο Στάμκος Κλίγκος: Το γενναίο παλικάρι το βασάνισαν σκληρά και το κρέμασαν σ' ένα από τα πλατάνια στα "φιγκαταλώνια" Βελβεντού. Αυτόπτης μάρτυρας ο Γρηγόριος Φωκίδης.

Τα στοιχεία για το Βελβεντό δόθηκαν στον π. Κωνσταντίνο Ι. Κώστα από τον Μάρκο Μπαλάνη, (10-12-2005), ο οποίος τα κατέγραψε από τον Μάρκο Σιώμο, 90 ετών και την Άννα Μπαλάνη 93 ετών (Οκτώβριος 2005).

Επίλογος: Κρατούμε ζωντανή τη μνήμη σε όλα αυτά: Πρόσωπα και άθλια γεγονότα. Θύτες, πωρωμένους εκτελεστές και αθώα, ανυπεράσπιστα θύματα. Ωστόσο ανοίγουμε την αγκαλιά μας και θερμαίνουμε την καρδιά μας για να τους συγχωρέσουμε όλους. Η "βία στη βία" ενισχύει το φαύλο κύκλο της βίας, έλεγε ο λατινοαμερικανός Επίσκοπος Χέντελ Καμάρα. Αυτό δεν σημαίνει ότι προτείνουμε ως λύση τη σιωπή μπροστά στην εκμετάλλευση των αδύναμων και ανίσχυρων από τους δυνατούς και ισχυρούς. Κάθε άλλο. Ζητούμε γι' αυτούς και για μας το έλεος του Θεού. Διότι "οι καιροί ου μενετοί". Ο φόβος εκβάλλεται διά της αγάπης. Και η αγάπη είναι ο θεμέλιος λίθος και ο ιστός της αλλαγής του ανθρώπινου γένους. Ο Θεός είναι αγάπη, λέει το Ευαγγέλιο. Το μίσος και οι σφαγές συντηρούν τα κακώς κείμενα και καθυστερούν την αλλαγή. Οι έχοντες αυτιά για να ακούν, ας ακούσουν.

Σε λίγες μέρες τα Χριστούγεννα ο Σεβασμιώτατος θα μας προτρέψει και θα μας διαβεβαιώσει: “Αδελφοί μου και παιδιά μου, μείνετε κοντά στον Χριστό, ως αγνοί και καλοκάγαθοι ποιμένες, κηρύττετε τον Χριστόν, ως οι μάγοι, πάντα να ψέλνετε ως οι άγγελοι “την επί γης ειρήνη” και μη φοβάσθε μήπως ο Θεός δεν είναι μαζί μας. Σας βεβαιώ: Είναι μαζί μας και μας σκεπάζει. Έτσι κανείς δεν δύναται να μας βλάψει. Ευλογημένα Χριστούγεννα με Χριστό. Ο Επίσκοπος και Μητροπολίτης σας, ο Σερβίων και Κοζάνης Παύλος”. (Ποιμαντορική Εγκύκλιος επί τη Εορτή της του Χριστού Γεννήσεως, αρ. Πρωτ. 919/Κοζάνη 27-11-2015).

π. Κωνσταντίνος Ι. Κώστας, παπαδάσκαλος

φωτο: Βασίλης Κώστας

φωτο: Βασίλης Κόστας

φωτο: Βασίλης Κώστας

φωτο: Βασίλης Κώστας

φωτο: Βασίλης Κώστας

φωτο: Βασίλης Κώστας

(14-12-2015)